

Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Weert 2016

Cursief: wijzigingen ten opzichte van de model gedragscode (werk-exemplaar)

De raad van de gemeente Weert;

Gelezen het voorstel van het fractievoorzittersoverleg van 29 juni 2016;

Gezien het advies van de raadscommissie Bedrijfsvoering en Inwoners van 12 juli 2016;

Gelet op de artikelen 41c lid 2 en 69 lid 2 van de Gemeentewet;

Besluit

vast te stellen de Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Weert 2016

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepassingsbereik

Deze gedragscode geldt voor de burgemeester en voor de wethouders, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.

Artikel 1.2 Openbaarheid code

De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 1.3 Kernwaarden

1. De gedragscode is het uitgangspunt voor de verwachtingen omtrent het optreden van de burgemeester en wethouders.
2. *Deze gedragscode hanteert de volgende kernwaarden voor het handelen van burgemeester en wethouders:*
 - Openheid en integriteit
De burgemeester en de wethouder is open en integer en hij maakt duidelijk wat hij daaronder verstaat. Het handelen van de burgemeester en de wethouder is transparant, opdat optimale verantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht hebben in het handelen van de burgemeester en de wethouder en zijn beweegredenen daarbij. Burgemeester en wethouders geven in hun gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
 - Participatie
De burgemeester en de wethouders weten wat er leeft in de maatschappij en laten zien wat zij daarmee doen.
 - Behoorlijke contacten met burgers
De burgemeester en de wethouders zorgen ervoor dat zijzelf en de organisatie zich behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
 - Doelgerichtheid en doelmatigheid
De burgemeester en de wethouders maken de doelen van de gemeente bekend en nemen de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.

- Legitimiteit
Burgemeester en wethouders nemen de beslissingen en maatregelen die zij mogen nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
- Lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording
De burgemeester en de wethouders verbeteren hun prestaties en die van de gemeente en zijn bereid zich regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.
- Belangenverstrengeling
Burgemeester en wethouders voorkomen, dat er door het verrichten van nevenwerkzaamheden vermenging optreedt van het publieke belang met het persoonlijk belang van de burgemeester of de wethouder of dat van derden, waarmee de burgemeester of de wethouder banden heeft, waardoor een zuiver en objectief besluiten of handelen in het publieke belang niet langer is gewaarborgd.
- Betrouwbaarheid
Op de burgemeester en een wethouder moet men kunnen rekenen. Een burgemeester en een wethouder houdt zich aan zijn afspraken. Kennis, informatie en invloed, waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt, wendt hij uitsluitend aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven.
- Dienstbaarheid
Het handelen van de burgemeester en een wethouder is altijd en volledig gericht op het belang van de gemeente en op de organisaties en burgers die daar onderdeel van uit maken.
- Functionaliteit
Het handelen van de burgemeester en de wethouder heeft een herkenbaar verband met de functie die hij vervult in het bestuur.
- Onafhankelijkheid
Het handelen van de burgemeester en een wethouder wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.
- Zorgvuldigheid

Het handelen van de burgemeester en een wethouder is zodanig dat alle organisaties en burgers op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.

3. *Burgemeester en wethouders onthouden zich van al hetgeen het aanzien van het burgemeester- en wethouderschap, het bestuur of de gemeente schaadt. Burgemeester en wethouders zijn aanspreekbaar op de naleving van de gedragscode en spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*

Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstrengeling

Artikel 2.1 Financiële belangen

1. *De burgemeester respectievelijk de wethouder doet opgave van zijn financiële belangen in ondernemingen en organisaties, waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. De opgave is openbaar en door derden te raadplegen.*
2. *Bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties voorkomt de burgemeester respectievelijk de wethouder (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen.*

3. De burgemeester respectievelijk de wethouder, die familie- of vriendschapsbetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten aan de gemeente, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.

Artikel 2.2.1 Nevenfuncties burgemeester

1. De burgemeester vervult geen nevenfuncties die een structureel risico vormen voor een integrale invulling van het burgemeesterschap.
2. De burgemeester levert de gemeentesecretaris de informatie aan over de nevenfuncties die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het ambt. Als gaande het lidmaatschap een nieuwe nevenfunctie aanvaard wordt of de omstandigheden met betrekking tot een bestaande nevenfunctie wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de gemeentesecretaris.
3. De informatie betreft in ieder geval:
 - o a. de omschrijving van de nevenfunctie;
 - o b. de organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht;
 - o c. of het al dan niet een nevenfunctie betreft uit hoofde van het ambt;
 - o d. of de nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is; en
 - o e. indien bezoldigd wat de inkomsten daaruit zijn.
4. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 2.2.2 Nevenfuncties wethouder

1. De wethouder vervult geen nevenfuncties die een structureel risico vormen voor een integrale invulling van het wethouderschap.
2. De wethouder levert de gemeentesecretaris de informatie aan over de nevenfuncties die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het ambt. Als gaande de uitoefening van het ambt een nieuwe nevenfunctie aanvaard wordt of de omstandigheden met betrekking tot bestaande nevenfuncties wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de gemeentesecretaris.
3. De informatie betreft in ieder geval:
 - a. a. de omschrijving van de nevenfunctie;
 - b. b. de organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht;
 - c. c. of het al dan niet een nevenfunctie betreft uit hoofde van het ambt;
 - d. d. of de nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is; en
 - e. e. indien bezoldigd – voor zover deze openbaar gemaakt moeten worden - wat de inkomsten daaruit zijn.
4. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 2.3 Functie na aftreden

1. De burgemeester en de wethouders handelen in de uitoefening van hun ambt niet zodanig dat zij vooruitlopen op een functie na aftreden.
2. De wethouder bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een functie na aftreden, met de burgemeester.

Artikel 2.4 Draaideurconstructies

1. Het college sluit oud-burgemeester(s) en oud-wethouders gedurende een jaar na aftreden uit van het tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente.
2. De uitsluiting geldt niet bij aanvaarding van een dienstbetrekking bij de gemeente waar men burgemeester, onderscheidenlijk wethouder was. Voor werving, selectie en indiensttreding bij de gemeente zijn de voor het ambtelijk personeel geldende regels ter zake van overeenkomstige toepassing.

Artikel 2.5 Verbonden partij

1. Burgemeester en wethouders dragen een burgemeester of een wethouder niet eerder dan een jaar na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris dan wel bestuurslid van een verbonden partij.
2. Onder verbonden partij wordt verstaan hetgeen hieronder wordt verstaan in artikel 1.1 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Paragraaf 3. Informatie

Artikel 3.1 Zorgvuldigheid

De burgemeester respectievelijk de wethouder *gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard. Vertrouwelijke en geheime informatie verstrekt hij niet aan derden.*

Artikel 3.2 Eigen bate

De burgemeester respectievelijk de wethouder maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet openbare informatie.

Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

Artikel 4.1 Geschenken

1. De burgemeester respectievelijk de wethouder accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Onverminderd het eerste lid kan de burgemeester respectievelijk de wethouder incidentele geschenken die een geschatte waarde van ten hoogste € 50 vertegenwoordigen behouden.
3. Geschenken die de burgemeester respectievelijk de wethouder uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, als zij niet worden teruggestuurd, eigendom van de gemeente.

4. De gemeentesecretaris legt een register aan van de geschenken met een geschatte waarde van meer dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

Artikel 4.2 Lunches, diners, recepties

1. De burgemeester respectievelijk de wethouder accepteert geen lunches, diners, recepties, en andere uitnodigingen die door anderen betaald of georganiseerd worden, tenzij dat behoort tot de uitoefening van de functie en de aanwezigheid beschouwd kan worden als functioneel.
2. Bij twijfel legt de burgemeester respectievelijk de wethouder de uitnodiging ter bespreking voor aan *het college van burgemeester en wethouders*.

Artikel 4.3 Excursies, evenementen en buitenlandse reizen

1. Uitnodigingen voor excursies, evenementen of buitenlandse reizen voor rekening van anderen dan de gemeente legt de burgemeester respectievelijk de wethouder vooraf ter bespreking voor aan *het college van burgemeester en wethouders*.
2. *Het gemeentelijk belang gerelateerd aan het doel van het bezoek is doorslaggevend voor de bespreking. Getoetst wordt of er een tegenprestatie wordt verwacht en of het risico van belangenverstrengeling ontstaat.*
3. *De burgemeester, onderscheidenlijk de wethouder maakt de excursies, evenementen en buitenlandse reizen die hij voor rekening van anderen dan de gemeente heeft gemaakt openbaar binnen twee weken nadat deze hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt ook openbaar gemaakt wie deze kosten voor zijn rekening heeft genomen.*
4. *De informatie wordt binnen twee weken nadat de excursie, het evenement of de buitenlandse reis heeft plaatsgevonden opgenomen in het register, bedoeld in artikel 5.3, tweede lid.*

Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Artikel 5.1 Administratieve uitgaven

1. Het bestuursorgaan richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven en hanteren heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. De burgemeester en de wethouder verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het kader van het eerste lid vastgestelde regels en procedures.

Artikel 5.2 Informatieverschaffing

1. De burgemeester respectievelijk de wethouder meldt het voornemen tot een buitenlandse dienstreis of een uitnodiging daartoe aan het college. Hij verschaft daarbij informatie over het doel en de duur van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap dat meereist, de geraamde kosten en de wijze waarop van de reis verslag wordt gedaan.
2. De burgemeester, onderscheidenlijk de wethouder meldt daarbij tevens als hij voornemens is om de buitenlandse reis voor privédoeleinden te verlengen. De extra kosten van de verlenging komen daarbij volledig voor eigen rekening.

3. Het college betreft alle aspecten in de besluitvorming en informeert de gemeenteraad zo spoedig mogelijk over het genomen besluit.

Artikel 5.3 Verantwoording en registratie

1. De burgemeester respectievelijk een wethouder legt verantwoording af over afgelegde buitenlandse dienstreizen. Hij maakt in ieder geval openbaar wat het doel, de bestemming en de duur van de buitenlandse dienstreis is geweest en wat daarvan de kosten waren voor de gemeente.
2. De gemeentesecretaris legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 5.4 Dienstreis

Voor de toepassing van de artikelen 5.2 en 5.3 wordt onder buitenlandse dienstreis niet verstaan een dienstreis naar een Europese instelling of een dienstreis naar een buurgemeente in het buitenland.

Artikel 5.5 Declareren

De burgemeester respectievelijk een wethouder declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

Artikel 5.6 Eigen bate

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over gemaakt zijn.

Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1 Interpretatie en naleving

1. De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie *en naleving* van de gedragscode.
2. *In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is voor wethouders, vindt bespreking plaats in het college.*
3. *In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is voor de burgemeester, vindt bespreking plaats in het college dan wel de raad een en ander afhankelijk van de vraag of de rol van de burgemeester in het kader van zijn werkzaamheden voor het college dan wel de raad in het geding is.*

Artikel 6.2 Protocol

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:

- a. a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
 - b. b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
 - c. c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending van een politieke ambtsdrager van de gemeente.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, maken deel uit van deze gedragscode.

Paragraaf 7. Citeertitel en inwerkingtreding

Artikel 7.1 Intrekking oude regelingen

De "Gedragscode Bestuurlijke Integriteit voor de burgemeester van de gemeente Weert" en de "Gedragscode Bestuurlijke Integriteit voor de wethouders van de gemeente Weert" beiden vastgesteld bij besluit van de raad van de gemeente Weert d.d. 30 oktober 2003, worden ingetrokken.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Deze gedragscode treedt in werking op de dag volgende op die van de bekendmaking van dit besluit.-

Artikel 7.3 Citeertitel

Deze gedragscode wordt aangehaald als: Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Weert 2016.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Weert in zijn vergadering van 20 juli 2016.

De griffier,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

De voorzitter,

A.A.M.M. Heijmans

Algemene toelichting

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen.

Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen.

Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is dan ook de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van groot belang.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders) is er een afzonderlijke gedragscode.

Bovenstaande gedragscode heeft betrekking op de dagelijkse bestuurders: de burgemeester en de wethouders. Veel bepalingen zijn voor dagelijkse bestuurders en volksvertegenwoordigers gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels. De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-) politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente. Deze politieke ambtsdragers krijgen het mandaat van hun kiezers en de gedragscode dient de vervulling van het kiezersmandaat te ondersteunen.

Het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders staat ten dienste van de gemeente. De ambtsdragers aan wie en de organen waaraan het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn over hun bestuurlijke handelen en over hun functioneren verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordigende organen. Aan het dagelijks bestuur en de bestuurders worden ook in de gedragscode bijzondere eisen gesteld om optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

De integriteitsregels voor volksvertegenwoordigers en bestuurders staan in de Gemeentewet.

Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'. Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd.

Artikelsgewijze toelichting

Wettelijke grondslag

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor de burgemeester en de wethouders (artikelen 41c, tweede lid, en 69, tweede lid, van de Gemeentewet).

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

In deze paragraaf wordt de reikwijdte van de gedragscode aangegeven en worden de kernwaarden benoemd die de achtergrond vormen en de toetssteen zijn voor de gedragscode. Gedragingen dienen de toets aan de kernbegrippen te kunnen doorstaan.

De kernbegrippen bestaan enerzijds uit de kernwaarden voor goed openbaar bestuur uit de Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur (23 juni 2009). Integriteit wordt hierin in één adem genoemd met openheid. 'Openheid en integriteit': "het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat." De wetgeving (en de gedragscode in aanvulling hierop) bevat diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit.

Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen. De registraties in de codes zijn bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstrengeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moeten tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit en hij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur bevat basale beginselen van goed openbaar bestuur en is een informeel instrument dat een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van besturen van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om gewetensvol invulling te geven aan hun taken en verantwoordelijkheden in het openbaar bestuur. De Code bevat geen juridisch afdwingbare normen.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur verbindt openheid en integriteit met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Al deze kernwaarden maken onderdeel uit van onderhavige gedragscode.

De beginselen van de Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur zijn: openheid en integriteit, participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Deze kernwaarden zijn in deze code volledig opgenomen omdat zij de kern van het handelen van burgemeester en wethouders betreffen.

Anderzijds bestaan de kernbegrippen voor bestuurlijke integriteit uit de begrippen die in de Gedragscodes bestuurlijke integriteit uit 2003 reeds verwoord stonden. Ook deze worden door burgemeester en wethouders onderschreven. Dat zijn; openheid, voorkomen van belangenverstrengeling, betrouwbaarheid, dienstbaarheid, functionaliteit, onafhankelijkheid en zorgvuldigheid.

Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstrengeling

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte

Artikelen 41a en 65 van de Gemeentewet

Alvorens zijn functie te kunnen uitoefenen legt de bestuurder de volgende eed (verklaring en belofte) af: "Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot het ambt benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten uit het ambt naar eer en geweten zal vervullen".

Persoonlijke belangen

Artikel 58 jo artikel 28 van de Gemeentewet

Een bestuurder neemt niet deel aan de stemming over

- een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort.

Artikel 2:4, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht

Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

Incompatibiliteiten en nevenfuncties

Artikel 41c, eerste lid, en 69, eerste lid, jo. artikel 15, eerste en tweede lid, van de Gemeentewet

Verboden overeenkomsten/ handelingen: bestuurders mogen in geschillen, waar de gemeente (bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend. Deze ontheffing moet vooraf worden aangevraagd bij het college van Gedeputeerde Staten.

Artikelen 36b en 68 van de Gemeentewet

Onverenigbaarheid van functies: het zijn van een bestuurder sluit het hebben van een aantal andere functies uit.

Artikelen 46, tweede lid, en 47 van de Gemeentewet

Op overtreding van de incompatibiliteitenregeling staat uiteindelijk de sanctie van ontslag.

Artikelen 41b en 67 van de Gemeentewet

Vervulling nevenfuncties:

- Bestuurders hebben geen nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van hun ambt.
- De burgemeester heeft geen nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
- Bestuurders melden het voornemen tot aanvaarding van de nevenfunctie aan de raad.
- De burgemeester hoeft ambtshalve nevenfuncties niet te melden (en ook niet openbaar te maken).
- Bestuurders maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen.
- De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis

Openbaarmaking inkomsten nevenfuncties: fulltime bestuurders maken hun inkomsten uit nevenfuncties openbaar; de opgave van neveninkomsten wordt ter inzage gelegd op het gemeentehuis uiterlijk 1 april na het jaar waarin de inkomsten zijn genoten

Artikelen 44 en 66 van de Gemeentewet

Verrekening inkomsten nevenfuncties:

- Bestuurders mogen geen vergoedingen ontvangen voor ambtshalve nevenfuncties; die worden in de gemeentekas gestort.
- Voor fulltime bestuurders is geregeld dat de inkomsten uit andere nevenfuncties voor een deel worden verrekend, volgens dezelfde verrekeningssystematiek als voor leden van de Tweede Kamer.

Artikel 2.1 Financiële belangen

De huidige modelgedragscode van de VNG bevat geen bepaling meer over het melden van financiële belangen. Voorheen was dit in alle modelcodes wel het geval. De VNG motiveert niet waarom deze bepaling is vervallen. In de codes uit 2003 was deze melding wel opgenomen.

Belangenverstremgeling ligt op de loer als een politiek ambtsdrager financiële belangen heeft bij organisaties of ondernemingen die een relatie met de gemeente hebben of kunnen krijgen en waarover de gemeente besluiten neemt. Voorbeelden hiervan zijn besluiten over bijvoorbeeld een aanbesteding, subsidieverstrekking, steunverlening, de verstrekking van lening en verlening van advies- en onderzoekopdrachten. Politiek ambtsdragers zouden in de verleiding kunnen komen om zich bij het nemen van functionele beslissingen mede te laten leiden door persoonlijk financieel belang.

Het begrip 'financieel belang' moet ruim worden opgevat. Een deelneming in een bedrijf of onderneming valt er uiteraard onder, maar ook het bezit van effecten, onroerend goed of een vorderingsrecht. Zulke financiële belangen kunnen een rol gaan spelen bij besluiten over bijvoorbeeld bestemmingsplannen of grondverkopen. Ook negatieve financiële belangen, zoals schulden uit hypothecaire vorderingen, kunnen in verband met mogelijke belangenverstremgeling relevant zijn. Een vorderingsrecht van een organisatie of ondernemer op een politiek ambtsdrager kan worden gerangschikt onder 'financieel belang', zij het van de omgekeerde orde.

Waakzaamheid is geboden als er sprake is van bezit van bouwgrond en het aankopen van grond of onroerend goed door politiek ambtsdragers.

Zorgvuldigheid, openheid en controleerbaarheid zijn hier sleutelwoorden.. Het melden van financiële belangen - voor bestuurders in het dagelijks bestuur, voor volksvertegenwoordigers in het algemeen bestuur - is wettelijk niet verplicht. Wel is in het kader van de afspraken in de Modelaanpak basisnormen integriteit als basisnorm vastgesteld dat er een regeling nodig is om financiële belangen van politiek ambtsdragers te melden. Het is mogelijk de regeling toe te spitsen, in de zin dat opgave wordt gedaan van financiële belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. De Modelaanpak geeft daarbij aan dat het in de rede ligt dat een regeling voor de melding van financiële belangen wordt toegesneden op de aard van de functie of van het ambt.

Een dergelijke regeling vereist een wettelijke grondslag, zoals die momenteel wel voor ambtenaren geldt. Veel gemeenten, provincies en waterschappen leggen in de gedragscode afspraken vast met betrekking tot de opgave, registratie en eventuele openbaarmaking van relevante financiële belangen van de bestuurders. Veelal wordt dit dan toegespitst op financiële belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. Uitvoering gebeurt veelal via interne melding en registratie. Het gaat dan om een norm of afspraak waar bestuurders, gemeente, provincie of waterschap zichzelf aan binden.

In de praktijk blijkt dat integriteitsincidenten zich vaak voordoen in het domein van de ruimtelijke ordening en grond- en bouwzaken. Daarom is het raadzaam om niet alleen actueel grondbezit te melden, maar ook voorgenomen vastgoedtransacties.

In een brief van de Minister-President aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 26 oktober 2012 wordt ingegaan op financiële en zakelijke belangen van aantredende bewindspersonen (ministers en staatssecretarissen). Regel is dat kandidaat-bewindspersonen, waar sprake is van relevante financiële of zakelijke belangen, hetzij volledig afstand daarvan doet, hetzij een regeling treft waarbij hij de zeggenschapsrechten gedurende zijn bewindstermijn niet uitoefent. De grens van relevante financiële en zakelijke belangen wordt gelegd bij die belangen waarover de kandidaat-bewindspersoon persoonlijk (mede) zeggenschap heeft. Dergelijke belangen van zijn partner (in geval van huwelijk in gemeenschap van goederen) en minderjarige kinderen worden eveneens relevant geacht.

Over openbaarheid wordt opgemerkt dat dit een ondersteunend middel kan zijn om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen. Daarbij dient echter wel rekening te worden gehouden met de persoonlijke levenssfeer van bewindspersonen. Ook voor bewindspersonen zijn de inrichting van hun particuliere leven en vermogen aangelegenheden die in beginsel in de privésfeer moeten kunnen blijven zolang er geen concrete aanleiding is om te betwijfelen of deze aangelegenheden het publieke functioneren van de betreffende ambtsdrager beïnvloeden. Dat laat onverlet dat er na benoeming mededelingen kunnen worden gedaan van eventueel getroffen regelingen ten aanzien van onvereenigbare financiële belangen.

Omdat wet- en regelgeving op het gebied van integriteit volstrekt onduidelijk zijn over de vraag hoe moet worden omgegaan met financiële belangen van burgemeester en wethouders is in onderhavige gedragscode aansluiting gezocht bij bovenstaande uitgangspunten voor bewindspersonen. Het ambt van minister en staatssecretaris is echter van een geheel andere orde dan het ambt van burgemeester respectievelijk wethouder. Om die reden neemt onderhavige gedragscode de landelijke regeling niet integraal over, maar bepaalt wel dat de burgemeester respectievelijk de wethouder relevante financiële of zakelijke belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft meldt. Deze opgave is passief openbaar, d.w.z. wordt niet gepubliceerd, maar kan wel worden opgevraagd op grond van de Wet openbaarheid van bestuur. De gemeente betreft de gemelde financiële en

zakelijke belangen bij de beoordeling van eventuele vermoedens van misstanden. Of de burgemeester respectievelijk de wethouder een belang beëindigt of op afstand zet en of hij deelneemt aan besluitvorming waarbij zijn belang betrokken is, behoort tot de verantwoordelijkheid van de volksvertegenwoordiger zelf.

Artikel 2.2 Nevenfuncties

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Er zijn enkele verschillen in de wetgeving ten aanzien van de openbaarmaking van (inkomsten uit) nevenfuncties tussen de burgemeester enerzijds en wethouders anderzijds. De nadere invulling daarvan in 2.2.1 en 2.2.2 is in lijn hiermee dan ook niet exact gelijk. De burgemeester respectievelijk de wethouder is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en de actualiteit daarvan.

Artikel 2.3 Functie na aftreden

Het bepaalde in artikel 2.3, eerste lid, (vooruitlopen op een nieuwe functie na aftreden) geldt uiteraard evenzeer voor een functie bij de voormalige gemeente.

Artikelen 2.4 en 2.5 Draaideurconstructies en verbonden partij

In de gedragscode is opgenomen dat burgemeester en wethouders gedurende een periode van een jaar na hun zittingstermijn buiten een dienstverband om geen betaalde werkzaamheden voor de gemeente mogen verrichten. Deze regel is geschreven met het oog op oud-politici die (gaan) ondernemen en die dus opdrachten vervullen middels een contract. Collegeleden bouwen gedurende hun zittingstermijn veel kennis op over de gemeentelijke organisatie en ontwikkelingen die de gemeente aangaan. Als zij na deze periode (gaan) ondernemen en contracten willen aangaan met de gemeente Weert hebben zij een informatievoorsprong en treedt dus oneerlijke concurrentie op ten aanzien van andere ondernemers; de oud-burgemeester en oud-wethouders profiteren daardoor van hun functie, hetgeen nadrukkelijk niet de bedoeling is. Minstens ontstaat de schijn dat zij hun burgemeester- respectievelijk wethouderschap hebben gebruikt om (na hun zittingstermijn) opdrachten te verkrijgen van de gemeente Weert.

In de bepalingen 2.4 en 2.5 is de zogenaamde 'draaideurconstructie' geregeld. In 2.4 gedurende 1 jaar na aftreden de uitsluiting van betaalde werkzaamheden ten behoeve van de gemeente en in 2.5 de uitsluiting van benoeming als commissaris of bestuurslid van een 'verbonden partij', ofwel, kort samengevat, van een organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hiermee wordt mogelijke vriendjespolitiek voorkomen en het risico op verstrengeling van persoonlijke en functionele belangen vermeden.

Het begrip 'verbonden partij' is ontleend aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Daarin staat dat een verbonden partij een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke

organisatie is waarin de provincie of gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang wordt gedefinieerd als een aan de betrokken organisatie ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien die organisatie failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. En onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Aanvaarding van een dienstbetrekking bij de voormalige gemeente, is niet uitgesloten. Dat kan van belang zijn in het kader van de re-integratie van de voormalige bestuurder en ter voorkoming van uitkeringslasten voor de gemeente. Uiteraard dienen daarbij de regels van werving en selectie en aanstelling te gelden die er voor iedereen zijn die bij de gemeente gaat solliciteren. De draaieurconstructie geldt natuurlijk niet bij aanvaarding van het raadslidmaatschap.

Paragraaf 3. Informatie

Wettelijk kader

Informatieplicht

Artikelen 169 en 180 van de Gemeentewet

Burgemeester en wethouders (het college) en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt. De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang.

Het Reglement van Orde voor de gemeenteraad kan bepalingen bevatten die betrekking hebben op informatieverstrekking en de omgang met informatie.

Geheimhouding

Artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht

Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit

Artikelen 25, 55 en 86 Gemeentewet

Burgemeester en wethouders kunnen op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid. De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging. Ook de gemeenteraad onderscheidenlijk (de voorzitter van) een commissie kan geheimhouding opleggen

Artikel 272 van de Wetboek van Strafrecht

Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf.

Artikel 3.1 Zorgvuldigheid

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting – onder andere ook in het kader van de Wet Meldplicht Datalekken – worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/ geheime informatie.

Artikel 3.2 Eigen bate

De burgemeester respectievelijk de wethouder beschikt vanuit zijn ambt over niet-openbare informatie waarmee hijzelf of anderen hun voordeel kunnen doen.

Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte

De eed of belofte die op grond van de artikelen 41a en 65 van de Gemeentewet moet worden afgelegd heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken. Zie voor de wetstekst inzake de eed of belofte het wettelijk kader onder 2 voor de bepalingen ter voorkoming van belangen verstrengeling.

Artikel 4.1 Geschenken

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van de bestuurder kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties. Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door de bestuurder worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Duurdere geschenken worden niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede

bestemming van het geschenk. In een openbaar register worden opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

Artikel 4.2 en 4.3 Lunches, diners, excursies, evenementen en buitenlandse reizen

Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als burgemeester onderscheidenlijk als wethouder aanvaardt. Excursies en evenementen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

Bij de artikelen 4.2 en 4.3. dienen eveneens als afwegingskader de motieven van de uitnodigende partij beoordeeld te worden. Het kan en mag er niet om gaan de onafhankelijke positie van de bestuurders te beïnvloeden.

Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Geen andere inkomsten

Artikelen 44 en 66 van de Gemeentewet

Een bestuurder geniet geen andere vergoedingen ten laste van de gemeente dan die bij of krachtens wet toegestaan zijn.

Procedure van declaratie

Er zijn voor wethouders voorschriften opgenomen in de Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Weert 2015 over de wijze van declaratie (inclusief het overleggen van bewijsstukken) van vooruit betaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten bij de gemeente.

Buitenlandse dienstreis voor wethouders

Als de wethouder in het gemeentelijk belang een reis buiten Nederland maakt, worden de in redelijkheid gemaakte noodzakelijke reis- en verblijfkosten vergoed. Voor een reis in het gemeentelijk belang buiten Nederland, niet zijnde een reis naar een Europese instelling, is vooraf toestemming van het college vereist. De gemeenteraad kan aan deze toestemming voorwaarden

verbinden (art. 14 van de Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Weert 2015).

Artikel 5.1 Administratieve uitgaven

Aan bestuurders worden rechtspositionele voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen geboden die een goed functioneren van de bestuurders mogelijk maken. De gemeente Weert kent daartoe onder andere de Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Weert 2015.

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de bestuurder zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de bestuurder maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk.

De bestuurder zal zich uiteraard nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem gelden.

Artikelen 5.2 en 5.3 Informatieverschaffing, verantwoording en registratie

Uitgangspunten zijn hier eigen verantwoordelijkheid, transparantie en bereidheid om verantwoording af te leggen. De beoordeling van de noodzaak van de buitenlandse dienstreis ligt uiteindelijk bij het college.

Artikel 5.4 Dienstreis

Ingevolge artikel 5.4 gelden de bepalingen van de artikelen 5.2 en 5.3 niet voor de meer reguliere (buitenlandse) dienstreizen naar een Europese instelling of een dienstreis naar een buurgemeente in het buitenland. Voor dergelijke (buitenlandse) reizen vormen deze bepalingen wel een belangrijk richtsnoer.

Buitenlandse reizen die worden gemaakt ten behoeve van de politieke partij zijn geen 'dienstreizen' en vallen dus niet onder de artikelen 5.2 en 5.3 en komen niet ten laste van de gemeente.

Artikel 5.5 Declareren

De gemeente verstrekt diverse vergoedingen en voorzieningen aan burgemeester en wethouders. Ook organiseert de gemeente bijeenkomsten en scholing voor burgemeester en wethouders. Dubbele declaraties moeten worden voorkomen.

Artikel 5.6 Eigen bate

Stelregel is dat privé gebruik van gemeentelijke voorzieningen niet is toegestaan. *Wel hebben organisaties mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert, zoals privégebruik van een mobiele telefoon.*

Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1 Interpretatie en naleving ervan

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/ aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of leemtes. In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarin de toepassing niet eenduidig is vindt afstemming plaats in het college dan wel de raad.

In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is voor wethouders, vindt bespreking plaats in het college. In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is voor de burgemeester, vindt bespreking plaats in het college dan wel de raad een en ander afhankelijk van de vraag of de rol van de burgemeester in het kader van zijn werkzaamheden voor het college dan wel de raad in het geding is. Uiteraard beslist de raad over het al dan niet aanpassen van de gedragscode.

Artikel 6.2 Protocol

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester heeft sinds de herziening van de Gemeentewet per 1 februari 2016 de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel met de volksvertegenwoordiging als binnen het bestuur. De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. De griffier speelt hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen.

Het is wenselijk dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Een dergelijk protocol geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden. Al deze processuele en procedurele afspraken maken onderdeel uit van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in artikel 6.2, eerste lid, zijn niet uitputtend.

Paragraaf 7. Citeertitel en inwerkingtreding

Deze paragraaf behoeft verder geen toelichting.